

TRI BILJEGA KRISTOVA SVEĆENIŠTVA

Martin Kirigin
Čokovac - TKON

UDK 264,0
Pregledni članak

Četa se levita neposredno spremala na svećeničko ređenje. Jedan pristupi kolegi: "Ovih dana nekako posebno sjaš, reci i meni neku lijepu misao." Odgovorio mu je: "Krist će nam skoro u dušu utisnuti treći biljeg svoga svećeništva; može se reći, jedan uz drugoga, ili treći na prva dva. Ako je već za prva dva neizbrisiva pečata trebalo pripremiti što dostojniju podlogu, ima li tko tako zlatnu dušu da mu ona dolično primi i treći, najuzvišeniji Kristov biljeg?"

Sprijeđa je u razmatranju o Kristu svećeniku-žrtvi-oltaru izneseno kako smo svi kršćani po trima sakramentima u Kristu dionici njegova svećeništva i otkupiteljskog žrtvovanja. Krštenje, krizmena potvrda i svećeničko ređenje nam ne dijele samo posebne, svaki svojevrsne, milosti i pomoći, da možemo izvršavati obveze preuzete tim sakramentima, nego nam u dušu zauvijek utiskuju neizbrisivi biljeg jedincata Kristova svećeništva. Kao što pastir vidljivim znakom obilježuje svoje ovce u zajedničkom stadu ili pašnjaku, i kao što bi gospodar na čelo svojih robova urezao svoj pečat, slično se i nama događa kod primanja svetoga krštenja, potvrde i ređenja. Dakako, nisu to znakovi robovanja nego Božjih izabranika, kojima apostol kaže: "*Vi ste rod izabrani, kraljevsko svećenstvo, sveti puk, narod stečeni da naviještate silna djela Onoga koji vas iz tame pozva k divnom svjetlu svojemu*" (1 Pt 2,9).

Koliko se to tiče svih vjernika pisao je "Glas Koncila" (13. veljače 1994. str.5). Ovdje promotrimo što o tim biljezima, a osobito o dvama prvima uzetim zajedno, trebamo svi znati i uvažavati. Spada to na bogatstvo naše liturgijske opremljenosti i djelatnosti, kako bismo što zdušnije promicali liturgijsko osvješćivanje i produbljivanje njezine obnove.

1. BILJEG SVETOGA KRSTA

Kršćanin se izvana ne razlikuje od "nekrsta", nažalost možda niti po ponašanju, ali tko je kršten i krizman, na duši nosi neizbrisivi biljeg koji će se svakome poznati ne samo u raju već i — ne daj, Bože — u vječnim mukama. Pravo se je uvijek iznova sjećati na milosti što nam daju prva dva

sakramenta kršćanske inicijacije, ali valja znati da su s tim sakramentima zauvijek povezani i neizbrisivi Kristovi pečati Kristova svećeništva i žrtvovanja. Ti se sakramenti uz drugo dijele mazanjem svetim uljem ili krizmom, a već nam ta riječ ogovori da nas u Kristu čine pomazanima, drugim Kristima. Zapravo se može reći Kristima, dakako u značenju da od Krista sakramentalno primimo koliko stvor može primiti. Nekako slično kao što kažemo da krštenjem postajemo djeca Božja i u stanovitom smislu "bogovi".

Sam je naš Gospodin preuzeo taj izričaj iz Staroga zavjeta i rekao Židovima: "Nije li pisano u vašem Zakonu: Ja rekoh: bogovi ste! (Ps 82,6). Bogovima nazva one kojima je riječ Božja upravljena, a Pismo se ne može dokinuti" (Iv 10,34-35). Uz to dostojanstvo Božjih sinova i kćeri s dva nam sakramenta nadolazi i Kristovski biljeg zajedničkoga u Kristu svećeništva. Koliko je to dostojanstvo, što ga imaju cijeniti oni kojima je dano i svi koji s njima u Crkvi žive, uvidjet ćemo tek u nebu. Tamo će se, naime, raspoznavati ti neizbrisivi znakovi Kristova općenitog svećeništva, kako je vidio novozavjetni vidjelac i zapisao u Otkrivenju (7,2-8; 9,2). Bibličari, npr. biskup E. Schick, u tom pečatu vide krsni znak. Takvo je shvaćanje i navelo apostola Ivana da se on, "sluga Božji" i apostol, vjernicima obraća kao "brat vaš i suzajedničar u nevolji, kraljevstvu i postojanosti, u Isusu" (Otk 1,2.9).

O često zanemarenom praznovanju sakramentalnog biljega govori više novi "Katekizam katoličke Crkve"; ističe da nas on "čini dionicima Kristova svećeništva i Crkve prema različitom staležu i zadaći" (br. 1121). Značajno je još da isti to naše suoblikovanje Kristu i Crkvi, za božanski kult i služenje Crkvi, pripisuje Duhu Svetome koji taj biljeg i ostvaruje. A da je velika i vječna važnost toga Božjega zahvata i odlikovanja, najbolje se vidi iz vjerske istine da su ti biljezi ne samo neizbrisivi nego i tako odlučujući da se ni u kojem slučaju ne mogu ponoviti. Katekizam taj nauk ponavlja govoreći o krštenju (br. 1268-1270) i još podvlači: "Krštenje nas čini dionicima svećeništva zajedničkog vjernicima".

U vezi sa sakramentom potvrde isti kaže: "Ona zaista u dušu utiskuje duhovni neizbrisivi biljeg, "karakter"; on je znak da je Isus Krist kršćaninu utisnuo pečat svoga Duha" (br. 1304). To dolazi do izražaja i u riječima kojima biskup dijeli sakrament svete potvrde: "*I., primi pečat dara Duha Svetoga!*".

O Duhu Svetome Katekizam tvrdi i ovo: "Kao što oganj u se pretvara sve čega se dotakne, tako i Duh Sveti pretvara u božanski život sve što se podvrgne njegovoj snazi" (br. 1127). Stoga, nikoga ne smije čuditi nauk da nas sve već biljezi krsta i potvrde čine dionicima Kristova svećeništva.

Potvrđuje to i Katekizam (br. 1582) gdje, govoreći o sakramentalnom biljegu svećeničkoga ređenja, unosi rječcu "i on (anch' esso)" koja svjedoči da se radi o posebnom stupnju dioništva u zajedničkom Kristovu svećeništvu; a i isto tako da taj zapravo nastavlja i uvelike nadopunjuje ono što je kršćanin već primio s prva dva sakramenta. Stoga nam je svima najprije cijeliti taj krsni i potvrdni, dakle dvostruki biljeg. On sam po sebi sve kršćane čini zaista dionicima Kristova svećeništva, a i svega onoga što to sudioništvo dariva i na što obvezuje. Daje pravo i dužnost sudjelovati u našoj svetoj liturgiji na što savršeniiji način, jednako kao što treći biljeg daje ovlast predvoditi sveto bogoslužje.

2. STALNI CRKVENI NAUK.

Nije teško pokazati da se u gornjim tvrdnjama zapravo ponavlja ono što je Crkva uvijek vjerovala i naučavala. Ima o tome mnogo otačkih tekstova, a potanje navedimo svetoga papu i crkvenog naučitelja Leona Velikog (+ 461). Poznato je da njemu Crkva duguje, više nego ikome drugome, veliko blago liturgijskih i misnih molitava, osobito Zbornih. Usto je značajno da je u novi Časoslov za njegov spomendan 10. XI. uzet baš taj koji tako snažno ističe zajedničko svećeništvo svih vjernika.

"Iako je sveopća Crkva uređena raznolikim stupnjevima da bi iz različitih udova postojala cjelina svetoga tijela, ipak "samo svi", kako veli apostol, "jedno u Kristu (Gal 3,38). Nitko nije službom tako odijeljen od drugoga da ne bi poniznost svakog dijela pripadala sklopu. Prema tome, predragi, jedinstvo vjere i krštenja čini naše zajedništvo nerastavljenim i dostojanstvom općim... Sve koji su u Kristu preporođeni znak križa čini kraljevima, a pomazanje Duha Svetoga posvećuje za svećenike. Tako svi duhovni i razumni kršćani trebaju shvatiti da su, mimo ove posebne službe našega služenja, suučesnici kraljevskog roda i svećeničke službe... U cijelom se otajstvu Crkve slavi jedno otajstvo svećeništva. Ono je doduše, kad je izlivena pomast blagoslova, obilnije teklo u više, ali nije zato škroto sišlo na niže".

Pitanje je samo tko će današnje vjernike poučiti i poticati da budu duhovni i razumni. Sigurno neće onaj tko najprije sam ne uvida, cijeni i promiče crkveni nauk o općem sudioništvu svih vjernika u Kristovu svećenitvu. Tqako slabu svjedodžbu o sebi zacijelo ne želi dati nijedan čitatelj naše revije, a pogotovo nitko kome je povjerena bilo koja liturgijska zajednica. Tko dakle, ne želi, biti i revnitelj suvremene liturgijske obnove?

Od srednjovjekovnih crkvenih pisaca, o dostojanstvu i ulozi svih vjernika u Crkvi, imamo sada u novom Časoslovu bl. Izaka, opata

cistercitskog samostana Stella u sjevernoj Francuskoj. Njegovi su govori uneseni jer uz tolike druge tvore temelj suvremene ekleziologije i prema tome liturgijske obnove. A od suvremenih evo riječi jednoga profesora sakramentalne teologije: "Biljeg je novi i stvarni odnos što ga on uspostavlja između krštenoga i Crkve... Potvrđeni znaju da daju pravu slavu Bogu koju on traži i koja mu pripada; slaveći Boga i tako ostvarujući (tu slavu) u svijetu i među ljudima potvrđeni, s Kristom u Duhu, izvršavaju svoje svećeničko posredovanje i od Crkve čine da je ljudsko društvo spremno za slavljenje euharistije" (E. Ruffini, *Nuovo dizionario di teologia*, ed. Paoline 1982, 689).

Tko želi i zna čitati "znakove vremena" (Mt 16,3) s velikom će se krojšću zaustaviti na činjenici da je prije Crkveni zakonik imao o laicima samo jedan kanon (862) kako "imaju pravo od klera primati duhovna dobra prema odredbama crkvene stege (discipline) i u prvom redu pomagala potrebna za spasenje". U novom se pak Crkvenom zakoniku najprije mnogo govori o vjernicima i posebno o laicima, kao i o njihovim obvezama i pravima (kan. 204-231). Neka je dosta ovdje navesti prvi od tih kanona: "Vjernici su oni koji su, krštenjem pritelovljeni Kristu učinjeni Božjim narodom i zbog toga su, postavši na svoj način dionici Kristove svećeničke, proročke i kraljevske službe, pozvani da, svaki prema svojem položaju, vrše poslanje koje je Bog povjerio Crkvi da ga ispuni u svijetu". Uostalom, crkveno je učiteljstvo na II. vatikanskom saboru, izražavajući vjerski nauk o Crkvi, najprije nju označilo kao Kristov misterij i Božji narod, a tek govori onda o crkvenoj hijerarhiji. Nas ovdje prvenstveno zanimaju svećenička služenja koja mogu obavljati svi Kristovi vjernici. Liturgijska obnova baš to nastoji što dublje shvatiti i posvuda oživotvoriti katkada zaboravljenu istinu: hijerarhija je dana radi vjernika, a ne obratno.

3. RAZLIČITI STUPNJEVI SVEĆENIŠTVA

Različiti stupnjevi svećeništva dolaze jasno do izražaja u crkvenom nauku, kao i u samom njegovom liturgijskom izvršivanju. Prvi nam iznose brojna mjesta saborske konstitucije "Lumen gentium"; a mjesto, odijelo i čitavo nastupanje zaređenih svećenika više nego jasno svjedoče da skoro svi liturgijski čini ovise o onome koga je Bog za to pozvao i ovlastio. S pravom je tu rečeno: skoro svi, jer je upravo novo shvaćanje liturgije dovelo do toga da, npr. prema novom obredniku "Blagoslovi", svaki vjernik sam ima mogućnost i pravo obredno podijeliti dvadesetak blagoslova. No ostaje i ostat će što je proglasio koncil: "Opće svećeništvo vjernika i ministerijalno ili hijerarhijsko svećeništvo usmjereni su jedno prema drugom, iako se razlikuju bitno, a ne samo stupnjem. Jedno i drugo

omogućuje udioništvo na jedincatom Kristovu svećeništvu, a na način koji im je svojstven“ ("Lumen gentium", 10).

U razmišljanju o vezama i razlikama između zajedničkoga i zaređenog svećeništva ne može se prijeći preko toga saborskog izričaja da se ta dva svećeništva bitno razlikuju. Pustimo koliko je uputno isticati dvojako svećeništvo kada po Božjoj dobroti oba zajedno ostvaruju jedincato Kristovo vječno svećeništvo. Da je među njima velika razlika u stupnju, slijedi iz svega navedenoga, pogotovo kada se stupnjem razlikuje već prvi i drugi sakrament kršćanske inicijacije; i stoga Crkva toliko nastoji da svaki kršteni bude i potvrđen te tek takvoga smatra opskrbljenim svime što pripada običnom vjerniku kao sudioniku u Kristovu svećeništvu. Razliku u stupnju predstavlja svećeničko ređenje i zato jer uključuje novi skaramentalni biljeg i — što je u praksi osobito važno — taj je treći stupanj povezan sa svima stupnjevima od Boga određene svete vlasti (hijerarhije) i njezina služenja cijeloj Crkvi.

Iz saborske se napomene k izričaju "razlikuju se bitno" vidi da on potječe iz jednoga nagovora pape Pija XII., (dok se u enciklici "Mediator Dei" ne nalazi). Kako se on ima tumačiti, u kojem ga smislu treba uzeti? Navedimo barem što o tome piše s crkvenim "imprimatur" izdani već navedeni "Nuovo dizionario di teologia": "Formula kaže previše i premalo: previše, ako se čita u svjetlu sadašnje općenite uporabe izričaja "bîti", po kojoj bi se činilo da između dva svećeništva zjapi kao ponor; premalo, ako se čita u svjetlu jezičnoga skolastičnog kodeksa, u kojemu je bilo izvorno izraženo, i gdje se bit odnosi na bilo koji način postojanja; po tom shvaćanju formula ne kaže ništa više doli da ta dva svećeništva imaju, svaki za sebe, svoju specifičnost, a da se time ta specifičnost ne definira.

Prvo se tumačenje, koje zaoštrava razliku, ne može prihvatiti u svijetlu istoga II. vatikanskog sabora, koji gleda jedno svećeništvo usmjereno prema drugome" (B. Forte, str. 2006). Pustimo teologe neka istraže što tu znači "bîti", a mi slijedimo što nas posve jasno uči Crkva o svome naučavanju i u svojoj liturgiji. Ova, pravo shvaćena i proživljavana, pruža svakome prema njegovom stanju veliko polje djelovanja, koje ima biti ponizno, složno i usmjereno na što veće slavljenje Boga i što obilatiju korist duša.

4. PRAKTIČNE PRIMJENE I PREPORUKE

Zacijelo će ih svatko uzeti kao dobronamjerne, a većinom su plod usmenoga raspravljanja i pismenih podnesaka ćokovskom Liturgijskom skupu. Svi nastojmo:

— Prepoznavati "glas vremena" koji, kao možda nikada u povijesti, ističe dostojanstvo čovjeka bez obzira na njegovu narodnost i rasu, dob i spol, znanje i imanje, a taj se glas sve više prenosi sada i na crkveno područje.

— Čuvati se svega što vjernima i još više malovjernima pruža prigodu da Crkvu poistovjećuju s hijerarhijom. Nitko nema prava povjerenu mu zajednicu, župu, biskupiju i cijelu Crkvu smatrati kao što se je za Francusku izražavao Luj XIV.: "*L' état c' est moi* — država to sam ja!"

— Posvuda osnivati djelotvorno Župsko vijeće i prepuštati mu što više poslova za koje nije potrebno svećeničko ređenje. Nedavno je i Kongregacija za kler ovome preporučila da se oslobodi svoje preopterećenosti svakojakim poslovima što mogu obavljati drugi, možda i bolje.

— Sada svaki svećenik, kji je ovlašten ispovijedati u svojoj biskupiji, može to činiti svuda po svijetu. Neka slično, kao lijepu novost, svećenici shvate da bilo koji svjesni vjernik može obredno blagosloviti npr. svoju novu kuću ili auto.

— U prevodenju i navadanju crkvenih dokumenata i tekstova čuvati se riječi koje obezvrijeđuju dublje vjerske istine. Tada se neće "Christo incorporati prevesti kao članove,,; ili reći da je za dijeljenje sakramenta potrebno svećeničko ređenje, a znamo da sakrament vjenčanja dijele jedan drugome oni koji brak sklapaju.

— Kod najsvetijega liturgijskog čina imati na pameti da misnu žrtvu Bogu, pod vodstvom misnika, prinosi čitavi "sveti puk". U vezi s tim taj redovito pričestivati česticama koje su posvećene u misi na koju su vjernici došli i s njom se prikazali; a sve više promicati i pričest pod objema prilikama.

— Liturgijske obrede obavljati u doličnom obrednom ruhu, što vrijedi i kada se s dozvolom vrše izvan crkve. Mnogi obični vjernici žele svećenika bilo gdje prepoznati po barem nekom očitom znaku njegova svetog zvanja.

* * *

Završimo s prof. Stjepanom Kušarom koji je nekoliko godina duhovno vodio zagrebačke bogoslove: "Sintagma 'religiozni kult' imenuje oblik svećeničke službe na razini okupljanja i izgradnje zajednice oko oltara, te svakodnevnu brigu oko dobrog funkcioniranja župskih

(pastoralnih) ustanova: sakramentalna slavlja, blagoslovine, katehizacija, briga za stare i nemoćne, Karitas, savjetovanje u poteškoćama itd“. (*„Crkva u svijetu“* 1993., 437).

Zaključni *„itd“* možemo shvatiti u vezi s cijelim ovim člankom i uopće sa svom liturgijskom obnovom, pogotovo jer ona želi biti podloga i kvasac tako potrebne duhovne obnove našega naroda, koja mu pod vodstvom liturga ima biti preča od saniranja strahovitih materijalnih ruševina i gubitaka. U tu svrhu svi barem katkada pomnjivo pročitajmo čl. 10. SC, saborske konstitucije o svetoj liturgiji:

„Liturgija je vrhunac ka kojemu teži djelatnost Crkve, i ujedno izvor iz kojega proističe sva njezina snaga. Doista, apostolski su napori upravljani k tome da se svi koji su vjerom i krštenjem postali Božja djeca, sastaju zajedno, usred Crkve hvale Boga, sudjeluju kod žrtve i blaguju Gospodnju večeru.

Zauzvrat ista liturgija potiče vjernike da ‘nasićeni vazmenim otajstvima budu složni u bogoljubnosti’, ona moli da ‘životom vrše ono što su vjerom prihvatili’, a obnavljanje Saveza između Gospodina i ljudi u euharistiji, privlači i podžiče vjernike u neodoljivoj ljubavi Kristovoj. Iz liturgije, dakle, osobito iz euharistije, kao s izvora, izlijeva se na nas milost te se s najvećim uspjehom postizava ono posvećenje ljudi i proslava Boga u Kristu, prema čemu se, kao prema svojoj svrsi, stječu sva druga djela Crkve.“